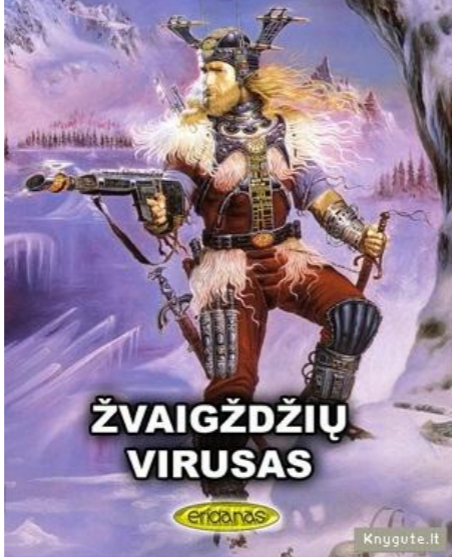

Pasaulinės fantastikos Aukso fondas

Barrington J. Bayley

**ŽVAIGŽDŽIŲ
VIRUSAS**

Barrington J. Bayley

ŽVAIGŽDŽIŲ VIRUSAS

Mokslinis fantastinis romanas ir apysaka

Kai žmonės pasiekė Galaktikos pakraščius, strilų rasė išliko visiškai rami. Kilo keli nereikšmingi konfliktai, bet netrukus baigėsi. Tačiau kai žmonija pamėgino nuskristi į artimiausią mūsų Galaktikos kaimynę, Andromedos Ūką, paaiškėjo, jog strilai sukūrė neįveikiamą barjerą. O netrukus strilai pareiškė, kad homo sapiens yra pati pavojingiausia Visatos rasė ir turi būti nedelsiant sunaikinta...

Iš anglų kalbos vertė NOMEDA BERKUVIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
341 tomas. Serija įkurta 1990m.

Barrington J. Bayley
THE GRAND WHEEL
THE STAR VIRUS
London, NEL, 1990

Copyright © by Barrington J. Bayley, 1970, 1977
Cover art copyright © by J. P. Targete, 1997

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2005
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

Turiny

DIDYSIS RATAS

ŽVAIGŽDŽIŲ VIRUSAS

DIDYSIS RATAS

1

Žaidime nebuvo apsieita be triukų.

Čeinas Skarnas maišydamas kaladę vogčiomis stebėjo priešais sėdintį žaidėją. Kitapus žalia gelumbe aptraukto stalo įsitaisęs žmogus atrodė kokių trisdešimt penkerių metų. Blyškiam švelnių bruožų veide atsispindėjo šaltas pasitikėjimas savimi. Priešininkas pasivadino Skodu Loderiu, sakėsi atvykęs iš kažkokios tolimos planetos. Skodas į lo atskrido pirmą kartą ir, ko gero, priklausė naujosios padermės žaidėjams, nesugebantiems nusėdėti vienoje vietoje.

Skarnas išsyk perprato, jog Loderis sukčius, nors tiksliai ir nežinojo, kokia gudrybe šis linķes naudotis. Dabar, paėmęs į rankas kaladę, jau galėjo pasakyti tiksliai. Kai kurių kozirių krašteliai buvo dailiai nutašyti, taigi apgavikas - arba paslaptį atskleidęs Skarnas - galėjo čiuopdamas traukti iš kaladės kortas ir dalyti įvairiausia pageidaujama tvarka. Kortos buvo apdorotos meistriškai: vos pastebimų įdubimų beveik nesijautė. Bet Skarnas jau išmoko nau-

dotis kalade, perprato skirtumus, juntamus liečiant kiekvieną kortą, taigi partnerio gudrybės dabar jam nebaisios.

Dailus auksinis žiedas ant kairiosios Loderio rankos piršto irgi neliko nepastebėtas Čeino. Suprantama, čia anaip tol ne paprastas papuošalas: žiede slypėjo vibropeilio pavara. Skarnas žinojo, jog sukčiai apsiginkluoja sumaniai užmaskuotais vibropeiliais; paprastai ginklas įgaunamas į pirštikaulį, kur slypi iki reikiamo momento dengiamas kūno.

Loderis dirščiojo į priešininką sardoniskai šypsodamasis. Skarnui iškilo dilema: per praėjusią valandą lošėjas neteko beveik visų pinigų - ir vis per tą prakeiktą apgaviką. Dabar reikėjo atskleisti apgaulę kitiems žaidėjams ir susigrąžinti, ką prarado. Bet Čeinas nesiskubino - skubėti nederėjo dėl daugelio priežasčių.

Viršum kiekvieno žaidėjo, lengvabūdiškai pradėjusio žaidimą su sukčiumi, kybojo Damoklo kardas. Šįkart aukos vaidmuo teko Čeiniui Skarnui, žinomam, patyrusiam lošėjui bei randomatikos - mokslo apie atsitiktinumus - profesoriui. Kitaip tariant, Skarnas buvo vienas iš kiečiausių riešutėlių visoje Saulės sistemoje, kurio taip lengvai neapmulkinsi. Be to, profesorių sudomino sukčiaus įžūlumas. Visų pirma jie

lošė ne kokioje nors licenzijos neturinčioje landomynėje, o "Rato" tinklo įstaigoje, kur sučiuptas sukčiautojas netekdavo teisės įžengti į bet kuriuos padorius lošimų namus, išsidėsčiusius šimto šviesmečių spinduliu. Antra, jie žaidė opusą - profesionalų žaidimą, vieną iš dviejų kortų lošimų, kuriame naudojamos visos septyniasdešimt aštuonios senosios Taro kaladės kortos (antrasis vadinosi "kabala" ir turėjo tokias sudėtingas taisykles, kad jį žaisdavo išties nedaugelis).

Kas išdrįs krėsti pokštus tokiomis sąlygomis? Niekas - nebent visiškas kvailys. O Skodas Loderis atrodė patyręs ir nepanėšėjo į kvailį.

Skarnas tebemašė kaladę svarstydamas susiklosčiusią padėtį. Akies krašteliu vėl dirstelėjo į Loderį - buvo bemaž įsitikinęs, kad priešais sėdintis kaimynas viską žino ir šaiposi iš jo.

Pagaliau Čeinas apsisprendė. Išlyginęs kaladę padėjo ją į stalo centrą, o tada pastūmėjo likusius žetonus į specialiai nubrėžtą apskritimą, skirtą statymams. Prie žetonų Skarnas pridėjo savo banko kortelę.

- Man metas eiti, - pareiškė profesorius. - Bet pirmiausia, Loderi, suloškime iš to, kas liko.

Loderis palenkė galvą skaitydamas ant banko

kortelės atspausdintą sumą. Lošėjas akimirksniui sustingo, paskui pabrėžtinai šaltakraujiškai gūžtelėjo pečiais.

- Kodėl gi ne?

Kiti susidomėję dirščiojo jų pusėn vengdami komentarų. Loderis išlygino kortas kaladėje ir išsirinko vieną, į kurią žiūrėjo keletą akimirku, o paskui apvertė. Skarnas savo ruožtu paėmė kortą ir parodė Loderiui. Čeinui teko kryžių dama.

Loderis šyptelėjo ir atvertė savo kortą. Priešininkas išsitraukė Visatą, vyresniojo rango kozirį, išreikštą įmantriu simbolišku piešiniu, sugalvotu tolimoje praeityje, atspindinčiu kosminę misteriją. Paveikslėlis vaizdavo vainiku pasipuošusią šokančią nuogą moterį, laikančią rankose uždegtas aromatines lazdeles.

Skarnas pagalvojo, jog kozirio korta tikriausiai sukčiaus įpjauta. Ji sumavo visus taškus, Loderio gautus nuo partijos pradžios. Universali apgavikų korta.

Pasinaudodamas paskutiniąja pralošusiojo teise Skarnas paėmė iš krūvos vieną smulkų žetoną:

- Galima?

Loderis linktelėjo. Skarnas atsistojo.

- Sulošime dar kitą kartą.

Valdytojas juodu kostiumu mandagiai nusilenkė Skarnui, kai šis išėjo iš lošimų salės.

Skarnas turėjo priežastį nereaguoti į piktinantį Loderio elgesį. Profesorius jau seniai stengėsi įsismelkti į slaptąją organizaciją, vadinamą "Didžiuoju ratu", kuri valdė žaidimų tikimybes visame žmonių apgyvendintame kosmose. Ankstyvajame savo egzistavimo etape organizacija praktikavo kur kas šiurkštesnius naujokų verbavimo metodus: jos nariai pamažėle sugriaudavo nusižiūrėto neofito karjerą, įstumdavo jį į bankrotą, pasitelkė melagingus kaltinimus įbrukdavo į kalėjimą, sukeldavo kitų nemalonumų, kad šis, atsidūręs beviltiškoje padėtyje, pajustų visą slaptosios organizacijos galybę ir būtų priverstas kreiptis į juos pagalbos. Dabartiniu metu "Didžiajam ratui" nebuvo būtinybės griebtis tokių kraštutinių priemonių, bet nieko nepadarysi - tradicija. Skarnas palaikė Loderį "Rato" žmogumi, veikiančiu pagal neatmenamais laikais sudarytą schemą. Jeigu Skarnas būtų puolęs ir grubiai demaskavęs Loderį pademonstruodamas diletantiską įvykių eigos suvokimą, tuomet galimybė patekti į "Didįjį ratą" išslystų jam iš ran-

kų visiems laikams: būtų nuspręsta, girdi, Čeinui stinga lankstumo. Tik tuomet, jei žaidėjas sugebėdavo koku nors būdu parodyti žinąs apie slaptą žaidimo lygmenį, jis galėjo tikėtis kontakto.

Aišku, įmanoma, jog Loderis kažkaip perprato Skarno ketinimus ir dabar žaidė su juo dvigubą žaidimą.

Beliko tik laukti ir stebėti.

Mėlynas paauksintas koridorius atvedė Čeiną į balkoną, iš kurio buvo matyti visa pagrindinė lošimų salė. Lankytojų užimti kortų stalai ir fermatai teikė "Ratui" įprastinius kasdieninius procentus. Ant sienos kybojo milžiniška elektroninė švieslentė, kurioje nuolat sušvisdavo įvairiaspalvės skaičių kombinacijos. Viršum durų žybčiojo "Didžiojo rato" emblema - pamažu besisukantis auksinis ratas su stipiniais.

Lengvą garsinį foną sukurianti neįkyri muzika susimaišė su statančių lošėjų šūksniais. Nusileidęs laiptais Skarnas nukiūtino tarp lošimų automatų eilių. Stabtelėjęs prie stalo, kurio paviršių dengė spalvoti kvadratai, profesorius uždėjo iš Loderio paimtą žetoną ant šviesiai žalio kvadrato. Stalviršis sušvito, juo perbėgo margaspalvės bangos, o kitoms spalvoms užgesus liko degti tik du kvadratai - raudonas ir

geltonas. Žetonas nugrimzdo į lošimo automato gelmes.

- Puiku, Skarnai! Ar viršuje vyksta koks nors dėmesio vertas lošimas?

Skarnas atsigręžė išgirdęs pažįstamą balsą ir pamatė Gajų Milmaną.

- Ne, nieko ypatinga, - atsakė lošėjas ir patraukė atgal.

Prieš daugelį šimtmečių, mąstė Skarnas, tokioje įstaigoje stovėdavo primityvūs mechaniniai įrenginiai, iš kurių svarbiausias visuomet buvo ruletės ratas. Tačiau išsivysčius randomatikai - šiuolaikiniam mokslui apie numerologines tikimybes - visi šie įrenginiai beviltiškai paseno. Dabar tokie automatai laikomi nerimtais, beveik priešistoriniais. Randomatinėmis lygtimis apsiginklavęs Skarnas įvartytų į bankrotą kiekvieną senovinį kazino, be to, išloštų, nors ir saikingai, bet pavydėtinais pastoviais, maždaug kas valandą arba kas dvi.

Randomatika rėmėsi naujais pasiekimais tikslųjų skaičių teorijos srityje. Tyrinėtojai aptiko tam tikrą dėsningumą nagrinėdami atsitiktinai paimtų daugianarių skaičių perstatymo rezultatus. Griežtai apibrėžtos struktūros skaičių konstrukcijos susidarydavo taip reguliariai, kad

tapo įmanoma numatyti jų atsiradimą. Tik tuomet, kai nepriklausomų elementų skaičius pasiekdavo milijardą ir susidarydavo vadina- moji milijardinė kombinacija, galimybė numa- tyti išnykdavo. Čia buvo "antrosios kategorijos šanso" sritis, kur šansas apibrėžiamas tradiciš- kai ir laikomas gryna tikimybe, nepavaldžia apskaičiavimams nė perstatymams.

Tokiu būdu matematinis modelis, kurį anks- čiau stengėsi sukurti tik ekscentriški žmonės, tapo besąlygišku moksliniu faktu. Šis atradi- mas paskatino fermato sukūrimą - iš principo naujos mašinos, sugebančios operuoti skai- čiais, pranokstančiais milijardines kombinaci- jas. Ankstyvieji fermato modeliai buvo ganėti- nai primityvūs - jų darbo principas rėmėsi mo- lekulės judėjimu įkaitintose dujose arba iš bombarduojamo atomo išsiskiriančio elektronų skaičiaus apskaičiavimu. Tačiau šie modeliai greitai paseno, kadangi randomatinės formulės pamažu sudėtingėjo ir dabar atspindėdavo tam tikrus dėsningumus net peržengus milijardinių kombinacijų ribas. Šiuolaikiniai fermatai veikė subatominiame lygmenyje, jų veikimo princi- pas rėmėsi manipuliavimu silpnomis branduo- linėmis reakcijomis, neutrinių perėmimu, dirb- tinių elementariųjų dalelių kūrimu ir netgi

kvantinio triukšmo šaltinių aptikimu. Kai kurių mašinų kinematinė schema buvo komercinė "Didžiojo rato" paslaptis.

Eidamas link durnų Skarnas stabtelėjo vestibulyje, kur stovėjo į vieną eilę išrikiuoti "plėšikai" - taip liaudyje buvo vadinami nedideli, gąnėtinai paprasti fermatai. Skarnas jautė silpnybę "plėšikams". Šiuos automatus jungė vieningas išsišakojęs tinklas, apimantis per šimtą žvaigždžių sistemų. Neblogi dalykėliai, mąstė Skarnas, ypač turint omeny, kad šie įmantrūs įrenginiai kilo iš išties primityvių priešvaninių "kompotų" ir "vienarankių banditų".

Sugraibęs kišenėje monetą Skarnas įmetė ją į artimiausio "plėšiko" plyšį ir pliaukštelėjo per "starto" mygtuką. Sugrafuotame ekrane atsirado įvairiaspalvių judančių taškelių debesis, primenantis svaiginantį skrydį per nesurikiuotą protogalaktiką. Štai jis, skaičius. Skaičius, nuo kurio priklauso Visata. Skaičius, iškilęs iš kažin kokio stebuklingo šaltinio.

Įvairiaspalvės kibirkštėlės judėjo vis lėčiau ir galiausiai sustingo. Skarnas vos ne vos atitraukė nuo jų žvilgsnį ir pažvelgė į iškritusių taškų kiekį.

Auksas. Auksas. Auksas. Auksu švietė visa li-

nija.

Skarnas apstulbęs stebeilijo į auksinius taškelių. Iš “plėšiko” garsiakalbių pasigirdo švelnus, skvarbus balsas:

- Pagrindinis prizas. Jūs laimėjote pagrindinį prizą.

Skarnas vogčiomis apsidairė į šalis. Legitiminė vyriausybė uždraudė tokius pagrindinius prizus, nors sklandė gandai, esą jie ir toliau išlošiami nelegaliai - gandai, kuriuos buvo sunku patikrinti. Buvo šnekama, girdi, nelegalusis pagrindinis prizas “Didžiojo rato” sistemoje yra ištis pasakiška pinigų suma. Kiti tvirtino, jog iš tiesų pagrindinis prizas reiškia paties slapčiausio noro išsipildymą. Šiaip ar taip, tokios šnekos sukurdavo puikią papildomą reklamą “Didžiajam ratui”.

Tylus balsas nuskambėjo vėl:

- Suimkite sidabrinės rankenas greta išlošio išdavimo langelio ir gausite prizą.

Skarną išmušė karštis, kai surado rankenas, kurios atrodė esančios įmantrios fermato apdailos dalis. Profesorius drebančiomis rankomis suėmė rankenėles; jam sukosi galva begalvojant, iš kokio variantų skaičiaus iškrito vieni vienai laimingasis. Vienas pagrindinis

prizas iš milijardų, trilijonų kombinacijų! Šito tiesiog negali būti... Ne, tuojau pat pasitaisė Skarnas, atsitiktinių skaičių pasaulyje nėra nieko neįmanoma. Yra tik nenuspėjami dalykai.

Pagrindinis prizas užgriuvo jį staiga - nieko panašaus jis nesitikėjo ir negalėjo numatyti. Lošimų namai išnyko už sąmonės ribų. Skarnas staiga atsidūrė ant bedugnės krašto. Po juo bangavo ir siautėjo audringa jūra, vos pažvelgus į kurią laimėtoją ištiko svaigulio priepuolis. Paskui žemė ūmai išslydo iš po kojų, ir jis suvokė krentąs. Žemyn, žemyn, žemyn.

Skarnas kapanojosi, žiopčiojo, skendo, bangos mėtė jį šen ir ten, blaškė po bekraščius įsidūkusio vandens plotus tarp iš gelmių nuolat iškylančių ir vėl ištirpstančių abstrakčių formų. Skarnas suvokė iškritęs iš kasdienės realybės pasaulio ir atsidūręs kitoje erdvėje, kurios egzistavimą galima pagrįsti tik teoriškai. Jis pateko į absoliutaus atsitiktinumo stichiją, sudarančią visos būties pamatą, Didžiojo bepriekštingumo jūrą, kurios paviršiuje tarsi putos ir verpetai sukosi pasekmės be priežasties, tikslių tvarkos struktūrų, pasaulio ir materialumo nuolaužos.....